

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שביעי מהחברות הגרמ"י שניידר שליט"א

"אלול" ושיירי בין הזמנים...

הביאו בשם מרן הגר"ל שליט"א דאשה לא תתחייב בכיזמו תתן שכר, והיו זמן גרמא, כיון שזמנו כל היום, או כל הלילה. אך כאן זה לא זמן שחתונה קבעה, רק בגלל שהוא עבד ביום או בלילה, ונמצא שהם קבעו את הזמן ולא התורה. והביאו בשמו שתי דבבין אדם לחבירו, אין זמן גרמא. אך תמיד בין אדם לחבירו זה מחמת הסתם שביניהם, ולדבריו צריכים לחדש גזירת הכתוב, ולחנ"ל לא צריך לחדש כן. ע"כ.

ולב אלמנה ארניו...

דבר מעניין שמעתי השבוע מחבר הרב אבי קסנברום שליט"א מילדי כפר סבא, והוא מוסר השכל עד כמה גדולי ישראל נשאים "על לבם" את כל יחיד ויחיד.

וכך סיפר שלפני שנים רבות נפתחה חנות ספרים בב"ב באזור גן ורשה, ולפתע נפטר בעל החנות, והתחילה האלמנה המר' לשבת בחנות. והנה יום א' הוא עובר שם, ורואה שיצא מהחנות הרב טובי עירוני ז"ל מתלמידי רבנו בכפר סבא, עם כמה ספרים, שאל אותו מה אתה עושה כאן. סיפר לו ר' טובי ז"ל שרבנו זצוק"ל נתן לו כסף, ושליח לקנות כמה ספרים בחנות זו, כדי להרנין לב האלמנה...

יום "השכו המאורות"

והנה בימים אלו "כ"ג מנ"א" דל דוארצייט של רבן של ישראל רשכבה"ג מרן בעל הקהלות יעקב זצוק"ל, שהגדירו רבנו בתור "רבי" של כלל ישראל. ונמנעם זה לא רצה למסור שיעור כללי שבו הוא חולק עליו.

ובחרו שלא נוכל להעלות על הכתב, את גדל חרדת רבנו מול קדושת מרן זצוק"ל, כאשר כל דברי מרן היו אצל רבנו בבחינת "דעת תורה נהרצת", והרבה חי מספר דברים מופלאים מאד, שראו אצל מרן זצוק"ל, והכל בחרדת קדש.

וכך היו דבריו בעצרת תפילה לרפואת מרן זצוק"ל, ובכמה שאנחנו מתפללים וכן גם מקבלים ומתחזקים בתורה ובמדות, בכל הדברים האלה, בזה אנחנו מראים שאנחנו עומדים תחת... בתור "תלמידים" שרוצים ללמוד ממנו, צריכים אותנו צריכים לראות דמות של תלמיד חכם אמיתי, רוצים לראות האיד נראה הלימוד התורה של בן אדם שכל חימום שלו הוא רק שקיע בתורה, ויראת שמים, ומדות, וכמה שמתחזקים מראים בזה שאנחנו צריכים אותו ורוצים ללמוד ממנו.

וזה חזין מעצם הדבר שזה מוסף זכויות, אנחנו מראים בזה ג"כ שהצורך של כל ישראל אליו, וכל ישראל צריכים אותו, ממש "כל ישראל צריכים אותו". ומה שיותר מראים שאנחנו צריכים, יש יותר סיכויים שהקב"ה ירחם. ע"כ.

ואחרי סילוק, אמר בהספד בבבב"ב לדרמן, [העתק מאשכנתי דרבין שונה דורינו, מכל הדורות, שהיו משופעים מנאונים וצדיקים. דורנו זה, שלא ראו את הנאונים של הדור הקודם, בפרט הצעירים יותר, אם רצו לראות דמות של צדיק אמיתי ותלמיד חכם אמיתי, שיופי מודתיו וטהרת צדקתו נשתקפו בו בכל תפארתו, הביטו ברבינו. האחרון היה הרבי (ה' יעזור שיהיה הלאה). הוא היה האחרון, שאפשר לומר עליו "הוא שופרא דבלי בעפרא", לא על יופי חנוף, אלא על מה שמביא לה, היינו מותרת צדקתו, המידות טובות, לימוד התורה, וכל מה שדחה מושתק מודות זו, על הא ודאי קא בכית. ע"כ.

"אין" בין הזמנים!

מפלאי הבריאה, עומדים בימי "בין הזמנים" ופתאום נשמעת קריאה מפי החזן – ראש חדרש "אלול..."

משמע שבעצם "אין" בין הזמנים, אלא האדם הוא "תמיד" באמצע הזמן, וכפי שה' אומר רבנו הרבה "בתורה אין בין הזמנים", וכך חי מוקיים בנפשו, שה' ממשך את סדריו "תמידים כסדרם" בימי בין הזמנים כמו באמצע הזמן. שיעורי קדשים, שיעורי מ"ב... וכל סדריו.

וזה לך האות, האדם עומד "כל ימי חייו" במצב של "עבודת ה'", וכל השינויים והתהפוכות הינם חלק מסדר העבודה, שממשיכה בלי הפסק, "יומם וליל" עד...

קעמפ "בהלכה"

ובאותם שנים שהתעורר נושא "דקעמפ" בשיבות, (שלא חי נהוג מתחילה, והיו שהששו מוכר), הכריע רבנו שיעשו קעמפ, אך "הק ולא יעבור שיעור" שני סדרי לימוד של כמה שעות, ובעיקר סדר בוקר, שיתחילו את היום עם תפילה כראוי, ואח"כ לימוד כמה שעות בצהרי.

ודרך אגב, חי לרבנו כללים גדולים מה שהורה בשעתו לישיבתו הק' "ארחות תורה", וכל פרט ופרט חי דן ודוקל עליו, כפי שזכיתי כמה שנים לקבל מפיו, ואין מקום כאן להרחיב, רק להזכיר שצריך דורות גדולה, ולא להביא דרשנים... בלי אישור ברור מראשי הישיבות, וכן עוד הרבה דברים.

כמה פרטים על "כל תליו"

היות שישנם הרבה הלכות שנוגעות יותר בימי בין הזמנים, וא' מהם מצות "כיוזמו תתן שכר", נביא כמה דברים מהרשום אצל.

המבטיח לקמן בשכרו איזה ממתק, ולא נתן לו עד השקיעה, עובר בכל תליו, וזה שייך גם בבני. ונבקטן שאינו מחייב במצוות או אפשר למען שמחייב בכבוד אב, כי זה רק משום דתנן. אמנם דוקא בתבוע, אמנם באהבת חסד מביא מהתניבות שאפי' בלא תבעו שאין לא, מי' מחסר מצות.

אם משלמים למנות באמצע הנסיעה, – מפשרים מצוה של כיוזמו תתן שכר.

מצוי הרבה שמותיכחים עם הנהג על הסכום, והנהג באמת לא מסכים, ונמצא גזל ולא תליו, ואפי' אם רוצים שיהי' לפי המנהג, והנהג רוצה יותר מהמנהג, זה גזל! כי הוא לא מסכים, ואפי' שהחזק קבע לפי המנהג.

האומר לפלגו שילמדו ויתן לו כסף, חייב לתת לו, ואין לומר דבלא"ה מחייב ללמוד, והוא אי בעי פטר נפשי בק"ש שחרית וערבית. ואפילו שלא עשה את הפעולה בשבילו, רק לעצמו, בכל זאת האומר לחבירו שיעשה מלאכה לפלגו, מחייב האומר, ועובר בכל תליו.

ובישיבת בין הזמנים זה מוצא, ואם לא משלמים זה גזל. [והוסף, בכל דבר יכולים להיכשל באיסור גזל].

וכן ראשי כוללים יכולים להכשל בזה, ואפי' שאין לו כסף, כתוב בדי"ה שמחייב ללחוד כדי לשלם כיוזמו.

אמנם הרי אם ילוח, לא יחי' לו לשלם. לכן אני אומר לראשי כוללים "שיחזיקו מראש" שאינם מתחייבים לשלם, רק אם יחי' להם לתת, יתנו.

פרשת השבוע – ברוחניות "אין גרמא"

לא תעשון כן לה' אלוהיכם. כותב רש"י הקדוש, ד"א ונתתם את מזבחכם ואבדתם את שמם לא תעשון כן, אזהרה למוחק את השם ולנותץ אבן מן המזבה או מן העזרה. אמר רבי ישמעאל וכי תעלה על דעתך שישאל נותצין את המזבחות, אלא שלא תעשו כמעשיהם ויגרמו עונותיכם למקדש אבותיכם שיהרב.

הביא הגאון רבי אפרים שטראוס שליט"א בעל "נאות אפרים" שהחתם סופר בתשובות (יו"ד סי' רס"ז) הק' דהא אמרו בגמ' דאין איסור לא תעשון כן לה' אלוהיכם כשאנו עושה בידים רק ע"י גרמא. ולמה כשגורמים העונות שניתן המזבח, נחשב להם לחטא.

ואמר רבנו דיש לחלק בין גרמא גשמית שבזה אין איסור, לבין גרמא רוחנית, דכשנגרם ברוחניות חזק ע"י מעשיו נחשב הכל על השבונה, שהרי עשה חטא וכיון שעל ידי חטאו יצא החזק נחשב שהוא עשה את זה, הנקרא עשי'.

וראי מאד לחביא מה שהציע רבנו בחסד, שיקבלו בני תורה על עצמם, ענין "חזרה" על לימודם.

וכך אמר: [הדעתק ג"כ מהנ"ל] ומה את כל התורה כולה ראינו אצל הרב, ומה דבר בפ"ע אפשר ללמוד ממנו. אבל איתא בתשובת הנאמנים שרב היו לו עשר התנות מיוחדות בקדושה, ובשנה נפשי חלק התלמידים התנהגות האלו ביניהם. כל אחד לקח לו התנה מיוחדת, כי כל אחד בפ"ע, לא היה יכול לנהוג בכל י' התנהגות שהיה לרב.

על רב יוסף כתוב, שנהג את התנהגותו שלא להסתכל מרחץ ליד אמותיו. ובר"ך קדושה (דף ל"ד) כתב, כי מה שרב יוסף היה סומא, הוא מפני שסימא את עיניו, כדי שלא להסתכל היין מדי אמותיו. ואם שיש דבר כזה, שאפי' האמוראים הקדושים לא היו יכולים להמשיך את כל התנהגותו של רב, ואפילו רב יוסף היה צריך לסמא את עיניו, כדי לעמוד בהתנהגות אחת שקבל. אעפ"כ, כל אחד לקח על עצמו אחד פטירתו, התנהגות אחת, שהיה רב נהג בה.

אני ראי' לומר הצעות לקהל, אבל המציאות היא כך, הנה במדה מסוימת אפשר לומר, שביום נתיבת תורה, בי"ח לומדים ומבינים ועושים חל, אבל חלק אחד מאד הזניח, שלדעתי היתה זו זכות גדולה מאד לנו ולנפטר הגדול, אם נתחזק בענין הזה, והוא צדקל' היה גם חזר ע"ז הרבה ודורש מבני הישיבות תמיד.

"חזרה" מעיקרי הלימוד!

הד"ל אמר (התנהגות ט' ע"ב) אינו דומה שונה פרק מזה פעמים לשונה פרק מזה פעמים ואחר, זה נקרא עיבוד ה' וזה נקרא לא עיבוד. זה היה פעם מחזיקים בסדר הלימוד, שלומדים וחוזרים על מה שלמדו, היום אפשר ללמוד כמה דפים, במשך הרבה זמן, ואח"כ בכלל לא חוזרים ע"ז, ואין זכור את זה. לדעתי וכפי מה שידוע, כך היה רצונו של הנפטר הגדול, שילמדו ויחזרו, והיה זה דבר גדול מאד אם בני הישיבות יקבלו על עצמם לפחות חלק זה. ובגמ' (עירובין נ"ד ע"ב) נמי אמרין, קובץ על יד ירבה, ידעו רבנן להא מילתא ועברי עלה. נקבל על עצמנו לכה"פ ללמוד ולחזור, שישאר משהו בידנו, ונקיים השמר פן תשכח.

בכמה שנים "בקי בש"ס"

כן ישיבה בחורנו, בצעירותו, יכול להיות בכמה שנים, בקי בכמה סדרים ואפי' בכל הש"ס. לכן נראה, שחז"ן ממה שמעוררים, שצריך היה להתעורר בהתמדה ובתפילה, אבל חלק זה נראה לי במיוחד שהוא ענין גדול מאד. אין זה כ"כ קשה, ובזה מתבטא העובד ה' והלא עיבוד.

אמנם לכאורה נראה לאדם שקשה לחזור על הנשנות, ובדרך כלל מחפשים איזה ענין חדש, שיש בו חידוש, שלא שמעו מקודם אבל באמת, כל מה שיתחזק יותר בענין של חזרה, נמצא בו יותר טעם, והוא יוסף תורה ואהבת תורה.

השיט' יעזור שבאמת תגן עלינו וזכותו הגדולה של הנפטר, שנגדל בתורה ויראת שמים ע"כ.

הלכות "פיקוח נפש"

תוסים בחוראה מעשית שספר לרבנו רפאל האישי של מרן בעל הקדמי צדקל' חר"ד משה רטשילד צ"ל ששאל את מרן צדקל' בנגע לחזקת לחולה "ספג" וזיקה לעוררו לכמה שעות, כמה פעמים צריך. והשיב לו מרן צ"ל שאם זה אדם שהיו שומר תורה ומצוות, צריך אפילו אלה פעמים, והוסף: אתה לא ידע איזה טיבה אתה עושה לו כזה. והגיב ע"ז רבנו צ"ל שזה דוקא אם חזר להכרה. ושאלו, הרי גם בלי הכרה, כזה שהוא חי הוא מוכרע את העולם לכף זכות, אם הוא מוחצה על מוחצה.

אמר רבנו דאמנם אולי הוא מברע, אבל וכי הוא צריך לסבול בגללך, וכיון שזה שב ואל תעשה. למה לגרום לו שםפול. ושאלתי, הרי הוא לא מרגיש ומה סובל, אמר מרן פאז נישט אזיי.. פי זה לא ככה... ע"כ.

"אזהבים דבריה" - "ביונון" מאוורר

דבר שנוגע למעשה בפרט בימים המים אלו, אם מותר "לכיונון" את המאוורר בשבת, זאת אומרת ללחוץ על הכפתור שמכוון את המאוורר שיסתובב לצדדים, או לעצור, שיעמוד במקום אחד. וכמוכן שהשאלה היא בכפתור שאינו מפעיל ע"י השמל, רק "מכני".

ואמר הגאון רבי יהודה ארי' דינר שליט"א רב מרכז ב"ב, [וכן הובא בארחות שבת משמ' דמרן פוסק הדור הגר"ש אלישיב צדקל'] שאסור, בין להפעילו שיסתובב, ובין לעצור את הסיבוב, היות שכאשר הוא מסתובב, המנוע צורך יותר כח, ומגביר את הזרם, וכן להיפך כשעוצר את הפעולה, מחליש כח הזרם.

כשבטל הפיקוח נפש, אם הובא להפסיק המלאכה

נשאלה שאלה בהניה קדירה ע"ג האש בשבת לצורך חולה, והבריא החולה קודם שנתבשל הקדירה, אם צריך להוריד את הקדירה מהאש כדי שלא תתבשל.

והביא לי ידידי הרב"ג ר' אורי ש. דונט שליט"א [הבקי בכל מוכני רבינו רשכבה"ג מרן הגר"ד לנדו שליט"א] מהנמצא בכתביו, שאמר מרן שליט"א דוראי ופשיטא דחייב להוריד מדאורייתא קודם שנתבשל, דהיתיר לחולה הוא מיתלא תלי וקאי, ואם הבריא לכסוף שוב אין היתיר לבשל, וכיון שיכול לעצור הבישול, אז מחויב. והיו כזורק ח"ן שהולך לאט ויכול לעצור אותה, וכבר אין לו סיבת ההיתיר דמחויב לעצור אותו. ואמר דמסתברא דאם לא הוריד הקדירה יהי' חייב הטאת.

הוספה מטבת תש"פ, אמר מושל לזה, אמר גוי כפה אותו להניח קדירה על האש, ואחר שהניח על האש חלק הגוי, וכי יאמר אדם שאינו חייב להוריד את הקדירה אחר שנסתלק הגוי ושוב אינו מוכרח לזה. ע"כ. [ויישר כחו על הדברים].

לתרומות להפצת הגליון השבועי ולקבלת הגליון ניתן לפנות למס' 055-7600953 וכן בקובץ השבועי "אוצר הפרשה" או למייל לאורו נלך s31626532@gmail.com וכן ניתן להשיג את הגליון מודפס ברש"י 14 קומה ב' ליד הדלת

לתועלת הרבים ניתן להאזין לדברים על פרשת השבוע מרבינו הגדול מרן בעל אילת השחר צדקללה"ה.

ע"י יבדלה"ט החברותא שליט"א כמידי עש"ק בקו אילת השחר שמספרו 0799-555-555 שלוחה 6.